

PD „Rudar“ Raša – Na satu planinarske povijesti kod Bepija Kokota

(Vladimir Rojnić)

Predvečerje 4. svibnja 2021. ostati će nam u lijepom sjećanju. Na razgovor u svome stanu na labinskim Katurama primio nas je gospodin Josip Bepi Kokot. On je uz Alda Božića jedini još živući član nekadašnjeg PD-a „Rudar“ iz Raše. Poticaj za susret došao je od Livija Faragune, predsjednika PD-a „Skitaci“, a osoba za kontakt bio je planinar Željko Knapić. Tema je naravno bilo PD „Rudar“, prvo planinarsko društvo osnovano u Istri nakon 2. svjetskog rata, točnije 15. lipnja 1950.

Vrata je otvorio visoki vitki 85-ogodišnjak i odmah nas zarazio svojim optimizmom. Na stolu su uredno čekali sačuvani dokumenti i fotografije koje su Bepi i Aldo pripremili za ovaj susret. Nažalost Aldo se nije mogao pridružiti pa je susret protekao u četvero. Iako je od spomenutih zbivanja proteklo 60 – 70 godina, mnogi detalji i imena još su živi. Uz pokoju pošalicu i jake emocije sjećanja su se nizala jedno za drugim.

PD „Rudar“ bilo je za današnje pojmove malo društvo, no vrlo aktivno i kao takvo značajno za lokalnu sredinu. Prvi predsjednik bio je Mato Krpetić, a tajnik Leopold Remenih. Društvo je imalo 50 – 60 članova, većinom radnika ugljenokopa ili učenika srednjih majstorskih škola. Od predratnog neformalnog alpinističkog društva naslijeđen je planinarski dom i uređeno prirodno penjalište. Što je najvažnije, u Raši su iza rata ostali školovani i iskusni planinarski kadrovi. Uz potporu Direkcije

ugljenokopa Raša radilo se stručno, kroz nekoliko sekcija: alpinističku, speleološku i skijašku dok su se planinarske i markacističke aktivnosti podrazumijevale same po sebi. Planinari su obično bili članovi više sekcija, iako je naravno svatko bio aktivniji/bolji u nekoj od specijalnosti za koju je imao sklonost ili gajio veću ljubav.

Planinarski dom se nalazio na padini iznad središta Raše, uz „kovarski“ (rudarski) put koji vodi prema naselju Zartinj. To je bila solidna brvnara od 50-ak kvadrata, izgrađena odmah po izgradnji Raše 1937. godine. Imala je boravak, kuhinju, skladište, ured i natkrivenu terasu s pogledom na Rašu. Dom nije imao posebno ime, zvali su ga jednostavno „baita“ (tal. alpska koliba). „Baita“ je uz uobičajene planinarske aktivnosti (predavanja, sastanci, druženja) bila i omiljena izletnička destinacija Rašana.

Josip Bepi Kokot i Aldo Božić, oba prirodno nadareni i svestrani sportaši, učlanili su se u PD „Rudar“ kao 15-ogodišnjaci. Uz planinarsku iskaznicu kasnije im je pridodana i smučarska iskaznica. Instruktor alpinizma i speleologije bio je Silvano Miletić. On je prije rata završio

Alpinistička
sekcija PD
Rudar

u Trstu alpinističku školu, čiji je suosnivač i instruktor bio poznati tal. alpinist i speleolog Emilio Comici. Praktični dio alpinističke obuke odvijao se na prirodnom penjalištu (stijenama) između državne ceste D66 i lokalne ceste za Sv. Bartul (područje Stran). Klinovi su se izrađivali u kovačnici ugljenokopa u Krapnu; ovisno o vrsti stijene i obliku pukotina bili su željezni/duži ili čelični/kraći. Prema pečatima u iskaznicama, osim na Učki, planinarenje i penjački poduhvati odvijali su se uglavnom na Triglavu i okolnim vrhovima/stijenama. Za ondašnje prilike alpinisti su bili dobro opremljeni, a po sačuvanim fotografijama (karirane košulje, pump-hlače, penjačice za suhu stijenu) mogli su slobodno i na naslovnice planinarskih časopisa.

U javnosti je posebno bila poznata i cijenjena speleološka sekcija PD „Rudar“. Poslije špiljarske sekcije PD „Zagreb“ to je druga takva sekcija formirana u FNRJ. Uz svesrdnu potporu Direkcije istarskih ugljenokopa bavila se istraživanjem špilja u bližoj okolici, u zoni samog ugljenokopa, kao i starog istražnog (metanskog) okna iz 19. stoljeća. Cilj je bio prikupljanje podataka o tektonici terena, korisnih za otvaranje novih jamskih polja za iskapanje ugljena. O djelovanju ove sekcije objavljen je zanimljiv članak u časopisu „Naše planine“ broj 10-11/1950. Iz članka je vidljivo da su raški „špiljari“ bili snabdjeveni električnim lampama i rudarskim kapama, a po potrebi i maskama i Dreger aparatima. Sve to su si ostali „špiljari“ u Hrvatskoj mogli priuštiti tek godinama kasnije. Bepi Kokot se prisjeća da je sekcija za društveno koristan rad primila i priznanje s državne razine.

Skijaška sekcija imala je također svojih zanimljivosti. Instruktori su bili Leopold Remenih (kasnije predsjednik PD-a) i Franc Makuc. Po ondašnjim mjerilima skije su bile duže od visine skijaša. S obzirom na to da tek izumljeni vezovi s automatskim otvaranjem („Marker“ i dr.) nisu bili dobavljeni, bila je potrebna izvrsna uvježbanost skijaša kako bi se sačuvali od ozljeda pri padu. Neke osnove skijanja dobile bi se na području Planika i Učke dok su dolina Tamar i Planica bile baza za glavnu obuku, ispite i samo skijanje. Prethodni liječnički pregled bio je obvezatan. Aldo je sačuvao „smučarsku legitimaciju“ iz 1952. s pohvalom i nagradom kao odličan skijaš dok je Bepi sačuvao skijašku diplomu iz 1953. U sjećanju je posebno ostala jaka zima iz veljače 1956. Nije bilo samo „sniga do kolena“ već i mjestimičnih nanosa visine 2 – 3 metra. Istra je kroz duže razdoblje bila okovana snijegom, a cestovni promet u prekidu. Skijaška sekcija dobila je tada nalog od Direkcije ugljenokopa da se u dvije grupe uputi na skijama u pravcima: na jug prema Barbanu – Marčani i na sjever prema Kršanu – Pazinu. Zadatak je bio proširiti obavijest rudarima da dođu u Rašu na bilo koji način kako proizvodnja ugljena ne bi stala, a Direkcija će osigurati smještaj i prehranu u samoj Raši. Skijaška sekcija bila je na terenu 4 dana, zadatak je naravno izvršen, uz prehranu i noćenje kod dobrih ljudi.

Planinarski
dom kraj
Raše

I kako to u životu biva, ljudi polako sazrijevaju, osnivaju obitelji i okreću se novim obvezama. U „civilnom“ životu Aldo je postao vatrogasac, a Bepi profesionalni vozač, na Labinštini poznatiji kao muzičar. U Aldovoj planinarskoj knjižici zalijepljena je posljednja članska markica za 1958. godinu. Upravo u to vrijeme nova generacija labinske omladine okupljena u izviđačkom odredu „Mate Blažina“ preuzima planinarski dom kraj Raše. Aktivnosti PD-a „Rudar“ polako se gase i društvo se briše iz evidencije PSH-a oko 1960. Na lokaciji planinarskog doma danas su samo ostatci temelja, dok se na penjalištu još drže klinovi i pokoji karabiner. Nama ostaje zadatak otrgnuti to od zaborava i nastojati sve ponovno oživjeti na terenu. U 145-ogodišnjoj tradiciji planinarstva u Istri to počesto i uspijevamo. Primjerice umorne markaciste PD-a „Rudar“ na fotografiji iz 1952. (kula Vojak) do danas su najmanje tri generacije markacista zamijenile u održavanju istoga uspona iz Šušnjevice na Vojak.

Na kraju dopustite da spomenem Bepijev pretplaninarski autobiografski detalj koji me je tog predvečerja najviše dirnuo. Radi se o 9-ogodišnjem dječaku čiji je otac nestao u logoru Dachau. Ratne školske praznike on provodi radeći u mjesnoj pekari, od 3 u noći sve do posljednje dostave kruha oko 13 sati. Potom se umoran ali radostan vraća kući, noseći majci i sestrama svoju dnevnu zaradu – dvije štruce nagnječenog kruha. Dječak je stasao u čovjeka široke duše i mudrosti, čije nam današnje kazivanje potvrđuje da dobrotu i optimizam idući ruku pod ruku ipak u životu imaju posljednju riječ. Hvala, Bepi!